

HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71

De Nederlandse Bachvereniging
Culturele Manifestatie Gouda

1971

Holland Festival 1971

Culturele Manifestatie Gouda

Vrijdag 18 juni 1971,
St. Janskerk, 20.00 uur

Johann Christian Bach
(1735-1782)

Dies Irae
continentale première sinds
de 18e eeuw

Medewerkenden:

Klein Koor
van de Nederlandse Bachvereniging
Radio Kamerorkest
Ingeborg Reichelt, sopraan
Marianne Dieleman, alt
Frank Patterson, tenor
Henk Smit, bas
Hans Broekman, orgel

---

pauze van 20.45 - 21.45 uur

Tijdens de pauze wordt U uitgenodigd de 5 cultuurmonumenten
van Gouda te bezichtigen, te weten:

het Museum Catharina Gasthuis
het Gothische Stadhuis
het pijpen- en aardewerkmuseum „De Moriaan”
de Kaaswaag en
de Crabeth ramen van de St. Janskerk,
toegelicht door Nico Metselaar, koster van de St. Janskerk.
Een aantal ramen wordt van buitenaf belicht opdat zij nà
zonsondergang goed te bezichtigen zullen zijn.
Tevens zal in de noorder-zijbeuk door middel van diaprojectie
uitleg gegeven worden van de belangrijkste glazen.

Wij verzoeken U vriendelijk Uw ingenomen plaats te onthouden,
opdat u nà de pauze deze weer kunt terug vinden
(de meeste banken zijn met letters en nummers gemerkt).

St. Janskerk, 21.45 uur

Wolfgang Amadeus Mozart
(1756-1791)

Onvoltooide Mis in c moll KV 427

Medewerkenden:

Koor Nederlandse Bachvereniging
(koorbegeleider Hans Broekman)
Radio Kamerorkest
Ingeborg Reichelt, sopraan
Ursula van 't Wout-Stamm,
2e sopraan
Frank Patterson, tenor
Henk Smit, bas
Arie Elshout, fluit
Cor Coppens, hobo
Piet van Scheers, fagot
Hans Broekman, orgel

Dirigent:

Charles de Wolff

Johann Christian Bach — Dies Irae:
vondst in muziekbibliotheek te Bologna

Eerste continentale uitvoering door De Nederlandse Bachvereniging

Johann Christian Bach (1735-1782) was de jongste en — volgens de vaste overtuiging van de biograaf Charles Sanford Terry — de lievelingszoon van Johann Sebastian en Anna Magdalena Bach. In zijn jongensjaren kreeg hij zijn eerste muzikale oefeningen bij zijn ouders thuis en vervolgens na zijn vaders dood in 1750, zette hij zijn opleiding voort in Berlijn, samen met zijn broer Carl Philipp Emanuel. Omstreeks 1756 richtte Johann Christian zijn schreden naar Italië, waar hij zich onder bescherming stelde van de vermaarde Padre Giovanni Battista Martini, die hem bij het maken van een carrière op het gebied van kerkmuziek begeleidde, vooral wat betreft contrapunt en compositie.

Onder leiding van de meester uit Bologna deed de jonge Bach een aantal opmerkelijke werken het licht zien, waaronder het indrukwekkende Dies Irae, voor solo kwartet, 2 koren en orkest. Blijkens een brief aan Martini dateert Dies Irae van omstreeks 21 mei 1757. Bach schrijft:

'Van Uw edelmoedig aanbod om mij te helpen zal ik dankbaar gebruik maken, en zo ik raad, of beter gezegd, correctie behoef, zal ik niet nalaten u met mijn composities voor verbetering lastig te vallen. Op het ogenblik werk ik aan 'Officio' en heb ik 'Invitatorio' en 'Dies Irae' voltooid.'

Blijkbaar had Padre Martini om copieën van deze nieuwe werken gevraagd, want meer dan een jaar later, op 1 juli 1758, schreef Bach: 'Nu ik wat tijd voor mezelf heb, zal ik niet nalaten om de composities waar u naar vraagt, uit te schrijven. Enige tijd geleden ben ik begonnen Dies Irae, vorig jaar geschreven onder uw wakend oog, te copiëren.' Tenslotte, op 29 oktober van hetzelfde jaar, bracht Bach het feit onder Martini's aandacht, dat hij op het punt stond hem een manuscript te sturen van het achtdelige Dies Irae, eraan toevoegend:

'Zelf had ik geen tijd om een copie te maken van Dies Irae, zodat ik het door een copiëerder heb laten doen. Mocht u er derhalve kleine verschrijvingen in vinden, zie deze dan alstublieft door de vingers.' De huidige editie van Johann Christian Bach's Dies Irae, de eerste die ooit in druk verscheen, is gebaseerd op dit manuscript uit Padre Martini's bibliotheek, die nu gehuisvest is in het Civico Museo Bibliografico Musicale in Bologna.

James G. Bastian

Sequentia

koor I en II:

Dies irae, dies illa
solvat saeculum in favilla:
teste David cum Sibylla.

bas:

Quantus tremor est futurus,
quando iudex est venturus,
cuncta stricte discussurus.

sopraan:

Tuba, mirum spargens sonum
per sepulcra regionum,
coet omnes ante thronum.

koor I en II:

Mors stupebit et natura,
cum resurget creatura,
judicanti responsura.

koor I en II en sopraan:

Liber scriptus proferetur,
in quo totum continetur,
unde mundus iudicetur.

koor I en II:

Judex ergo cum sedebit,
quidquid latet apparebit:
nil inultum remanebit.

alt:

Quid sum miser tunc dicturus?
Quem patronum rogaturus,
cum vix justus sit securus?

sopraan, alt en bas:

Rex tremendae majestatis,
qui salvandos salvas gratis,
salva me, fons pietatis.

Recordare, Jesu pie,
quod sum causa tuae viae:
ne me perdas illa die.

Quaerens me, sedisti lassus,
redemisti crucem passus —
tantus labor non sit cassus.

koor I en II:

Juste iudex ultionis,
donum fac remissionis
ante diem rationis.

tenor:

Ingemisco tamquam reus,
culpa rubet vultus meus,
supplicanti parce, Deus.

Lied van de jongste dag

Op de dag van vrees en beven
zullen werelden vergaan,
zoals er geschreven staat.

Overal ontstaat paniek,
als de mensenzoon zal komen
en wij in discussie raken.

Een trompet om van te schrikken
wekt de doden uit de grond,
en roept hen bijeen te staan.

Dood en leven staan met stomheid,
als de wereld zal herrijzen
en God zelf te woord moet staan.

Boeken spreken taal en teken:
wie we waard zijn wordt gelezen
en het laatste oordeel valt.

Want als God de rechter is,
komt de waarheid aan het licht —
niets of niemand wordt verzwegen.

Hoe zal ik dan woorden vinden
en wie komt er voor mij op,
als geen mens zich zeker voelt?

Koning, machtiger dan machtig,
laat mij leven bij uw gratie —
red mij als door water heen.

Jesus, wil toch niet vergeten,
dat je mens door mensen bent —
waarom zou je mij verstoten?

Eens heb jij je moegezocht,
om mijn wegen te doorkruisen —
deed je dat dan soms voor niets?

Rechter met je goede straffen,
weet toch vóór de laatste dag
van vergeven en vergeten.

Met gevoelens van veel schuld,
wijs door schade en door schande
bid ik dat ik leven mag.

alt en tenor:

Qui Mariam absolvisti
et latronem exaudisti,
mihi quoque spem dedisti.

Jij vergeeft het Magdalene
en de rover wat zij deden —
geef ook mij dan hoop op zegen.

Aan de abonnees en vrienden van de
Nederlandse Bachvereniging.

ent,
rden:
gaan.

weiden
—
ren.

ten
heid,
vriend.

Dames en Heren,

Het is U bekend dat de Nederlandse Bachvereniging
op 13 september 1921 werd opgericht, zodat op
13 september 1971 het Gouden Jubileum voor de deur
staat. Het spreekt vanzelf dat wij dit feit niet ongemerkt
voorbij zullen laten gaan en er wordt dan ook op
ten minste 2 verschillende manieren aandacht aan
geschonken.

In de eerste plaats wordt op 25 september in het
Concertgebouw te Amsterdam een grootse uitvoering
verzorgd van Bach's Hohe Messe. Op de aankondiging
daarvan komen wij nog bij U terug.

In de tweede plaats zijn wij met onze vaste dirigent
Charles de Wolff en ons „huisorkest”, het Residentie-
Orkest te Den Haag, te rade gegaan om een bijzonder
jubileumconcert te organiseren. Tot ons genoegen kunnen
wij U mededelen dat dit jubileumconcert op
zaterdag 22-1-1972 te 20.00 uur in het Congresgebouw te
Den Haag (Prins Willem-Alexander zaal) zal plaatsvinden.
Het ligt in de bedoeling te trachten ook nog elders in den
lande een manifestatie van hetzelfde karakter te
organiseren.

Het programma voor het concert is vermeld in de
seizoenfolder van het Residentie-Orkest.

De aantrekkelijkheid van het zeer veelzijdige
programma is dat op volstrekt ongebruikelijke manier
aandacht wordt besteed aan de persoon van Bach, zoals
deze in de loop van de eeuwen is verstaan en
weergegeven. Het universele karakter van de componist en
het uithoudingsvermogen van zijn werk t.o.v. deze
geschakeerde opvattingen worden in deze concertopzet
volledig tot uitdrukking gebracht, zonder dat het aspect
wordt vergeten op welke wijze Bach voorzover wij kunnen
nagaan correct dient te worden vertolkt. Dit komt tot
uitdrukking in de Boerencantate en het cembaloconcert no. 5.
Wij mogen wel Uw aandacht vragen voor dit voor iedere
Bachliefhebber ongemeen belangwekkend concert.

toeg is:
lagen.

huiten,
l
oren:

idig —
,
1 duur.

1 Duin)

alt en tenor:

Qui Mariam absolvisti
et latronem exaudisti,
mihi quoque spem dedisti.

Preces meae non sunt dignae,
sed tu bonus fac benigne,
et ne perenni cremer igne.

Inter oves locum praesta
et ab haedis me sequestra,
statuens in parte dextra.

sopraan, alt, tenor en bas:
Confutatis maledictis,
flammis acribus addictis —
voca me cum benedictis.

alt:

Oro supplex et acclinis,
cor contritum quasi cinis:
gere curam mei finis.

koor I en II:

Lacrimosa dies illa,
qua resurget ex favilla
judicandus homo reus:

huic ergo parce, Deus —
Pie Jesu Domine,
dona eis requiem.

amen

Jij vergeeft het Magdalene
en de rover wat zij deden —
geef ook mij dan hoop op zegen.

Om de goedheid die je bent,
bid ik met gebroken woorden:
laat mij niet in lucht opgaan.

Breng mij naar de groene weiden
in de ring van het geluk —
geef mij ruimte om te leven.

Als de vloek is uitgesproken
en het onkruid is verschroeid,
roep mij dan en noem mij vriend.

Ja, ik bid je en ik hoop
met een hart dat klein genoeg is:
zorg voor mij die laatste dagen.

En al moet een mens wel huilen,
als hij opstaat uit de grond
om uw laatste woord te horen:

wees hem in het eind genadig —
Jesus, wees een lieve Heer,
geef hem rust en geef hem duur.

amen

(eigen vertaling van De Nederlandse Bachvereniging door Jan Duin)

it
n;

od,
zen
n
en
n

od

I. Kyrie

„Kyrie”

koor: sopraan, alt, tenor, bas en sopraan-solo

Kyrie eleison.

Christe eleison.

Kyrie eleison.

Heer, erbarm U.

Christus, erbarm U.

Heer, erbarm U.

II. Gloria

„Gloria”

koor: sopraan, alt, tenor en bas

Gloria in excelsis Deo, et in

terra pax hominibus bonae

voluntatis

Ere zij God in de hoge, en
vrede op aarde voor de mensen
van goede wil.

„Laudamus”

sopraan II

Laudamus te, benedicimus te,

adoramus te, glorificamus te.

Wij loven U, wij prijzen U, wij
aanbidden U, wij verheerlijken U.

„Gratias”

koor: sopraan I en II, alt, tenor en bas

Gratias agimus tibi propter
magnam gloriam tuam.

Wij brengen U dank voor Uwe
grote heerlijkheid.

„Domine Deus”

sopraan I en II

Domine Deus, rex coelestis,

Deus Pater omnipotens!

Domine Fili unigenite,

Jesu Christe, altissime!

Domine Deus, agnus Dei,

Filius Patris!

Heer God, hemelkoning,

Heer, almachtig Vader!

Heer, eniggeboren Zoon,

Jezus Christus, Allerhoogste!

Heer God, lam Gods,

Zoon van den Vader!

„Qui tollis”

koor I en II

Qui tollis peccata mundi, miserere

nobis, suscipe deprecationem

nostram!

Qui sedes ad dextram Patris,

miserere nobis!

Gij, die de zonden der wereld
wegneemt, heb mededogen met ons,
aanvaard ons gebed!

Gij, die gezeten zijt aan de
rechterhand des Vaders, heb
mededogen met ons!

„Quoniam”

sopraan I en II en tenor

Quoniam tu solus sanctus, tu

solus Dominus, tu solus altis-

simus.

Want Gij alleen zijt heilig, Gij
alleen de Heer, Gij alleen de
allerhoogste.

„Jesu Christe, cum sancto spiritu”

koor: sopraan, alt, tenor en bas

Jesu Christe, cum sancto spiritu

in gloria Dei Patris, Amen!

Jezus Christus, met de Heilige
Geest, in de heerlijkheid van
God de Vader, Amen!

III. Credo

„Credo”

koor: sopraan I en II, alt, tenor en bas

Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium.

Et in unum Dominum, Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis.

Ik geloof in één God, de almachtige Vader, Schepper van hemel en aarde, en van alle zichtbare en onzichtbare dingen.

En in één Heer, Jezus Christus, de eniggeboren Zoon Gods, en uit de Vader geboren vóór alle eeuwen; God uit God, licht uit licht, waarachtig God uit waarachtig God, geboren, niet gemaakt, één in wezen met de Vader, door wie alle dingen geschapen zijn; die om ons mensen en om onze redding uit de hemelen is nedergedaald.

„Et incarnatus”

sopraan I, fluit, hobo en fagot

Et incarnatus est de spiritu sancto ex Maria virgine, et homo factus est.

En vlees is geworden door de Heilige Geest uit de Maagd Maria, en mens geworden is.

IV. Sanctus

„Sanctus”

koor I en II

Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus Sabaoth; pleni sunt coeli et terra gloria ejus.

Heilig, heilig, heilig, is de Heer God der heerscharen; vol zijn hemelen en aarde van Zijn eer.

„Osanna”

koor I en II

Osanna in excelsis!

Hosanna in de hoge!

„Benedictus”

sopraan, alt, tenor en bas

Benedictus qui venit in nomine Domini

Gezegend is hij, die komt in de naam des Heren.

„Osanna”

koor I en II

Osanna in excelsis!

Hosanna in de hoge!